

7.4. Elinkeinot

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Elinkeinopalveluiden tehtävänä on perusedellytysten luominen erilaisille elinkeinoille, yritysneuvonta ja aktiivinen elinkeinon kehittäminen. Tavoitteena on nykyisten yritysten ja työpaikkojen säilyminen, yritysten omistajavaihdosten tukeminen, laajentumishaluisten yritysten auttaminen sekä uusien yritysten saaminen kuntaan. Toimintaan liittyvät oleellisesti myös kunnan markkinointi uusille asukkaille ja yrittäjille sekä erilaisten tapahtumien järjestämisen mahdollistaminen ja tukeminen sekä kunnan yleinen edunvalvonta. Yrittäjiä kannustetaan myös omistaja- ja sukupolvenvaihdoksien toteuttamisessa. Kehittyvä talouselämä luo voimavaroja myös kunnan tuottamien palvelujen kehittämiseen. Elinkeinojen kehittämisessä tavoitteena on saada lisättyä tulomuuttoa ja kunnan elinvoima kasvamaan. Tulevaisuuden kannalta on erittäin tärkeää saada kuntaan uutta yritystoimintaa sekä nykyisille yrityksille jatkajia.

Elinkeinotoimen tehtäviä ovat:

- Yrittäjien ja oman yritystoiminnan aloittamista suunnittelevien ohjaus neuvonnan piiriin
- Yhteydenpito yrityksiin ja kehittämisorganisaatioihin
- Maankäytön suunnittelu elinvoiman lisäämiseksi teknisen toimen kanssa
- Elinkeinojen kehittäminen ja toimenpiteiden suunnittelu, toteutus ja koordinointi
- Kunnan edunvalvonta ja sidosryhmäyhteistyö
- Elinvoimaa lisäävien tapahtumien kehittäminen, järjestäminen ja tukeminen

Vastuualueen toimintakertomus

Vaalaan palkattiin elinkeinopäällikkö 1.1.2023. Hänen työtehtäviinsä kuuluvat vaalalaisten yritysten kehittäminen, auttaminen ja neuvonta. Tehtävään palkattu henkilö siirtyi vanhana työntekijänä Humanpolis Oy:n palveluksesta vastaavasta tehtävästä. Elinkeinopalveluiden vastuualueelle on ositettu myös osa kunnanjohtajan työajasta.

Edellisenä syksynä 2022 oli toteutettu noin 200 vaalalaista yritystä kattava *Yritysharava-haastattelu*, jossa tiedusteltiin yrittäjien tilannekuvaa ja palveluntarpeita. Yrittäjiä on haastattelujen jälkeen palveltu yksilöllisesti haastattelussa esiin nousseiden palveluntarpeiden mukaisesti. Yrityksiä on autettu esimerkiksi markkinoiden kartoituksessa, liikeidean kehittämisessä, kannattavuuden laskennassa, yrityksen perustamisessa, rahoituksen hakemisessa ja sopivien toimitilojen löytämisessä. Palvelua varten on koottu kunnan ja yhteistyötoimijoiden, kuten esimerkiksi rahoittajien, TE-palvelujen ja oppilaitosten asiantuntijoista koostuva verkosto. Yritysharava-haastatteluja jatkettiin elo-lokakuussa 2023 laajentamalla otosta 100, lähinnä maatalouteen, sen liitännäiselinkeinoihin sekä palvelusektoriin kehittymishakuisiin ja kasvuhakuisiin yrityksiin kohdistuen.

Toukokuussa 2023 otettiin käyttöön uusi CRM-järjestelmä (kilpailutuksen kautta valittiin toimittajaksi Gynos Oy). Asiakastiedot vietiin järjestelmään ja sitä on hyödynnetty Yrittäjäkirjeen lähettämisessä ja aiotaan hyödyntää vuonna 2024 myös Yritysharavan kaltaisessa yritysten kontaktoinnissa. Elinkeinopäällikkö ja hallinnon suunnittelija ylläpitävät ohjelmaa, ja sen käyttö

elinkeinopalvelujen tukena on mahdollista osastorajat ylittäen.

Keväällä 2023 aloitettiin Vaalan kunnan elinkeino-ohjelman päivitys osallistavaa ja osastorajat ylittävää työpajatyötä hyödyntäen. Ohjelman laadinta lomitettiin tukemaan kunnanjohtajavaihdosta kesä-elokuussa 2023. Uusi elinkeino-ohjelma on esitelty loppuvuodesta päättäjille valtuustoseminaarissa ja korjausten sekä työpajatyön jälkeen se etenee hyväksyntään keväällä 2024. Ohjelman laatiminen on kytketty samalla hallintosäännön uudistamisen ja maapoliittisen ohjelman laadintaprosessiin.

Kunta on elinkeinojen edistämiseen keskittyvien yhdistysten osalta jäsenenä Oulujärvi Leader ry:ssä, Tervantie ry:ssä, Oulujärven Jättiläiset ry:ssä sekä Oulun Kauppakamari ry:ssä.

Uusien yritysten perustamisen järjestäminen ja siihen liittyvä neuvonta on hoidettu vuoden 2020 alusta lähtien Oulunseudun Uusyrityskeskuksen kautta. Palvelu on ollut saatavilla sekä fyysisesti (*Yrityspysäkit ja Yrityksenperustajan opas*) Vaalasta käsin että etäyhteyksien (*teams- ja nettisivupalvelutarjonta*) avulla. Uusyrityskeskus on auttanut vuoden aikana vaalalaisia yrityksiä perustamisen lisäksi sukupolvenvaihdoksissa ja yrityskaupoissa. Oulun seudun Uusyrityskeskuksen kustannukset ovat 1,15 euroa / asukas.

Vaalan kunta on ollut vuosina 2022 ja 2023 yhteistyössä myös Pohjois-Pohjanmaan yrittäjien omistajanvaihdospalvelun kanssa. Yritykset Pohjois-Pohjanmaalla ovat saaneet tarvittaessa apua ja neuvontaa hankintasiantuntijalta yrityksen omistajanvaihdostilanteisiin. Omistajanvaihdospalvelun kustannukset on katettu kokonaisuudessaan Pohjois-Pohjanmaan yrittäjäjärjestön hanketoiminnan kautta.

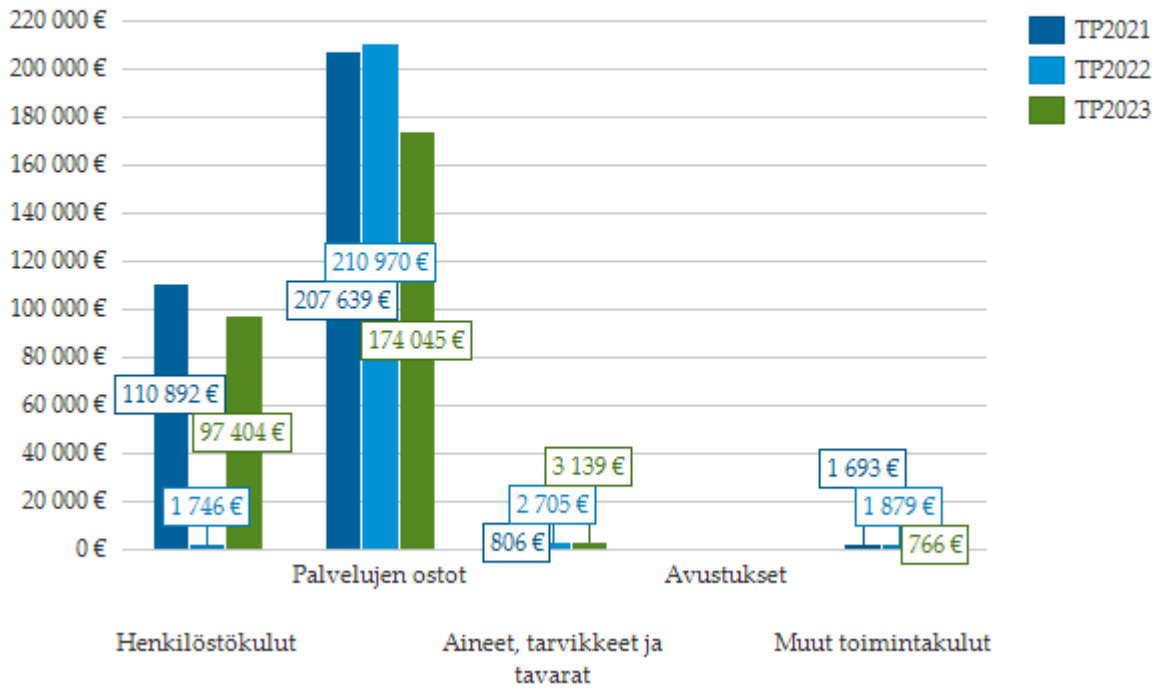
Yritysten määrän ja investointien kehitys

Yritysten määrän positiivinen nettolisäys jatkui vuonna 2023 vaikeasta maailmanpoliittisesta tilanteesta ja kustannusten kasvusta sekä näitä edeltäneestä koronakriisistä huolimatta. Vaalaan on perustettu vuonna 2023 yhteensä 15 yritystä. Uudet yritykset sijoittuvat esimerkiksi maa-, metsä, ja kalatalous tai niitä palvelevan toiminnan, ravintola-alan, kuljetuksen, korjauksen, rakentamisen sekä konsultoinnin toimialoille. Lopettaneita yrityksiä oli tilinpäätösvuonna 2023 kolme kappaletta.

Yritysten investointihalukkuuden elpyminen ja investointisuunnitelmien käynnistäminen näkyivät erityisesti Vaalaan kohdistuvien isojen investointien julkistamisen ja kaavailun myötä: useat suunnitteilla olevat tuulivoimapuistot, Vaalan uusi vankila ja kunnan omat rakentamisinvestointisuunnitelmat ovat tuoneet lähivuosille positiivisen signaalin kunnan elinvoimasta. Vuonna 2023 myönnettiin yhteensä 68 rakennuslupaa. Vakituksia asuinrakennuksia aloitettiin 7 kpl, rivitaloja 2 kpl (Kiinteistö Oy Vaalan Niska) ja vapaa-ajan rakennuksia 16 kpl. Yrityskohteisiin ei myönnettyjä lupia tai aloitettuja rakennuksia. Suurista rakennushankkeista Vaalan vankilan rakennustyöt (yli 50 milj. euroa) etenivät runkorakentamisen kautta sisustustöihin ja tilat valmistuvat syksyllä 2024. Väylä-viraston raakapuutermimäälityöt (16 milj. euron) käynnistyivät keväällä 2023 ja se valmistuvat syksyllä 2024. Hankkeella on myös pysyviä työllisyysvaikutuksia. Kunnan omista kohteista merkittävimpiä olivat vuonna 2023 Vaalahallin, eli katetun jääkiekkokaukalon rakennustöiden toteuttaminen, kirjaston saneeraus sekä eläinlääkäritilojen rakentamisen suunnittelu ja käynnistys. Elinkeino-ohjelman mukaisesti on ohjelmassa vuodelle 2024 erilaisia elinkeinoja edistäviä kohteita (mm. Vaalan kolmion yritysalueen kaavoittaminen ja Vaalanlammenrannan asuntoalueen kaavoittaminen).

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2023	TA2023	TOT%	Muutos € TA2023vsTP2023	TP2022
TOIMINTATUOTOT					535
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-275 355	-332 760	82,75 %	57 405	-213 808
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-275 355	-332 760	82,75 %	57 405	-213 274
Suunnitelman mukaiset poistot					